

میانبرهای رمان

روش‌هایی برای خلق سریع داستان

لورا ویت کمب

ف. ال. ادات موسوی

www.ketab.ir

- سرشناسه: ویت کمب، لورا؛ Laura Whitcomb ۱۹۵۸-م.
 - عنوان و نام پدیدآور: میانبرهای زمان: روش هایی برای خلق سریع داستان؛ لورا ویت کمب، [مترجم]
 - فخرالسادات موسوی؛ ویراستار لیلا جلیلی.
 - مشخصات نشر: تهران، عصر داستان، ۱۳۹۶.
 - مشخصات ظاهری: ۳۰۴ ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
 - فروست: گام به گام تا داستان نویسی حرفه ای / زیر نظر حبیب یوسفزاده، محمدعلی قربانی؛ ۹-
 - شابک: دوره ۶-۱۹-۶۹۷۰-۶۰۰-۹۷۸-۲۳۰۰۰۰ ریال: ۹-۲۱-۶۹۷۰-۶۰۰-۹۷۸
 - وضعیت فهرست نویسی: فیپا
 - یادداشت: عنوان اصلی:
 Novel Shortcuts: Ten Techniques that Ensure a Great First Draft
 - موضوع: داستان نویسی
 - موضوع: Fiction-- Authorship
 - موضوع: نویسندگی خلاق
 - موضوع: Creative Writing
 - شناسه افزوده: موسوی، فخرالسادات، ۱۳۴۰، مترجم.
 - شناسه افزوده: یوسفزاده، حبیب، ۱۳۴۴-
 - شناسه افزوده: قربانی، محمدعلی، ۱۳۵۰-
 - رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ م۹/۹ PNT۳۶۵
 - رده بندی دیویی: ۸۰۸۳
 - شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۷۹۴۳۲

میانبرهای زمان

گام به گام تا داستان نویسی حرفه ای-۹

لورا ویت کمب

فخرالسادات موسوی

دبیر مجموعه: حبیب یوسفزاده

ویراستار: لیلا جلیلی

طراح جلد: ایمان اوجیان

صفحه آرا: الهام الیکایی

ناشر: عصر داستان

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹-۲۱-۶۹۷۰-۶۰۰-۹۷۸

شابک دوره: ۶-۱۹-۶۹۷۰-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۲۳۰۰۰۰ ریال

تهران. بلوار کریمخان زند. خیابان سنایی. کوچه اعرابی (۵) شماره ۶

<http://www.adabiatirani.com>

۰۲۱-۸۸۳۰۰۸۲۴

کلیه حقوق چاپ و نشر و ترجمه در قالب های مختلف کاغذی، الکترونیکی و ... برای

بنیاد شعر و ادبیات داستانی ایرانیان محفوظ است.

فهرست

۱۳	سرآغاز
۱۷	مقدمه
۱۹	مقدمه مترجم

فصل اول

۲۳	دستیابی به هسته رمان
۲۴	دلیل انتخاب یک داستان
۲۶	مشخص کردن پیکیده داستان
۲۷	او کیست
۳۰	او کجاست؟
۳۲	مشکل چیست؟
۳۳	فهرست مشکلات
۳۶	شاخ و برگ دادن به مشکل اصلی داستان
۴۰	وقتی یک چکیده خوب، بد پیش می‌رود
۴۶	اجزای جالب
۴۷	نوشتن متن پشت جلد کتاب، به‌عنوان یک کشف
۵۲	خلق یک قلاب محکم
۵۲	استفاده از عبارات کلیدی
۵۳	گردآوردن حدسیات
۵۴	صدای قهرمان را به نمایش بگذارید
۵۵	قطعات ادبی داستان‌تان را عرضه کنید
۵۶	روی طرح‌تان در صورتی که منحصربه‌فرد است، مانور دهید
۵۷	تردیدها را اضافه کنید
۵۸	پرتو امیدی اضافه کنید

- ۵۹ نکاتی بیشتر برای نوشتن متن پشت جلد کتاب
 ۶۱ یادداشتی درباره عنوان داستان‌ها
 ۶۳ راهکاری برای تمرکز هرچه بیشتر شما

فصل دوم

- ۶۷ برنامه‌ریزی نحوه روایت داستان
 ۶۸ زاویه دید: راوی داستان چه کسی است؟
 ۷۳ روایت گویش راوی داستان
 ۷۷ زبان لحن متمایز
 ۸۰ جدیت در برابر نثر نرملی
 ۸۱ فاصله در مقابل محاورت
 ۸۲ سبک متضاد در جتنوی داستان
 ۸۴ سبکی با دو لحن روایت
 ۸۵ لحن
 ۸۹ ابزار داستان‌نویسی
 ۹۴ اشیای جالب

فصل سوم

- ۱۰۳ لحظه‌های کانونی
 ۱۰۴ تشخیص لحظه کانونی داستان
 ۱۰۵ ایجاد یک لحظه کانونی برای داستان
 ۱۰۷ پژواک لحظه کانونی داستان
 ۱۰۸ نوشتن لحظه کانونی فراگیر برای داستان خودتان
 ۱۱۱ ایجاد یک شاخص برای لحظه کانونی داستان
 ۱۱۵ تشخیص لحظه‌های کانونی فصل‌های داستان
 ۱۱۷ تأثیر نقاط عطف

- ۱۲۱ حفظ یا حذف مطالب اضافی
- ۱۲۲ تغییر تمام نقاط کانونی داستان به لحظاتی پراهمیت
- ۱۲۶ یک ابتکار جالب

فصل چهارم

- ۱۳۱ میانبری به صحنه
- ۱۳۵ گ، اول: کلیت صحنه
- ۱۳۷ نام، م: دیالوگ
- ۱۴۵ نام سوم: توفان حسی ده دقیقه‌ای
- ۱۵۱ گام چهارم: انسد مبخشیدن

فصل پنجم

- ۱۶۱ توازن صحنه، خلاصه و بازنویس
- ۱۶۲ صحنه
- ۱۶۳ خلاصه
- ۱۶۷ نکاتی پیرامون خلاصه‌نویسی
- ۱۶۹ تمرین خلاصه‌نویسی
- ۱۷۰ واکنش
- ۱۷۵ نکاتی در مورد نوشتن اشاره
- ۱۷۷ تمرین اشاره‌نویسی
- ۱۷۹ پیدا کردن آهنگ نوشته‌تان: عامل مؤثر بر توازن
- ۱۸۱ تمرین ضرباهنگ
- ۱۸۳ ابتکار جالب

فصل ششم

- ۱۸۷ پی‌ریزی طرح داستان

۱۸۸	شیکه طرح
۱۹۱	ابتکار جالب
۱۹۲	زمان بندی
۱۹۷	منوی طرح داستان
۲۰۰	منوی طرح داستان عشقی

فصل هفتم

۲۰۳	حتیاس نقاط قوت بهترین آثار
۲۰۴	تسست عاطفی
۲۰۸	صحنه‌ی ماشه
۲۱۰	ورود پرهیبت
۲۱۵	ابتکار جالب
۲۱۶	استنباط چندگانه
۲۱۹	زمینه چینی
۲۲۱	لحظات ترسناک

فصل هشتم

۲۳۱	راهی سریع به سوی احساس عمیق تر
۲۳۲	استفاده از هنر
۲۳۵	استفاده از موسیقی
۲۳۶	ساختن موسیقی متن
۲۳۸	آهنگ‌های پیشنهادی
۲۳۹	الهامات بیشتر
۲۴۰	ابزار جالب

فصل نهم

- ۲۴۳ وقتی همه چیز بد از آب درمی آید چه کنیم
- ۲۴۴ گزینه‌های را که هشداردهنده انحراف است محترم بدارید
- ۲۴۵ چگونه فصل‌های قبلی می‌توانند به شما کمک کنند
- ۲۴۶ اشتباهات رایج در ...
- ۲۵۰ اصلاح اشتباهات رایج در مورد ...
- ۲۸۰ درین: چرا مناسب است / چرا مناسب نیست
- ۲۸۱ بازیابی را بگذارید برای بعد
- ۲۸۱ ابتکار جالب

فصل دهم

- ۲۸۵ اهداف و معجزات
- ۲۸۵ ایجاد یک عادت روزمره
- ۲۸۶ ضرب‌الاجل خودخواسته
- ۲۸۸ حامیان نویسنده‌ها
- ۲۹۲ الهام
- ۲۹۷ اتمام پیش‌نویس
- ۳۰۰ خیرخواهی برای جمع کوچک و شادمان نویسنده‌ها
- ۳۰۱ ابتکار جالب
- ۳۰۳ درباره نویسنده

سر آغاز

همواره دو باور در آره داستان‌نویسی رایج بوده است. گروهی معتقدند، نویسندگی قابلیت ذاتی است و باید در جوهره یک فرد وجود داشته باشد. گروهی نیز عقیده دارند فراگیری اصول نوشتن چندان سخت‌تر از فراگیری سایر هنرها، از جمله موسیقی نیست. همان‌طور که یک هنرجوی موسیقی بعد از ممارست کافی، نوازنده‌ای چیره‌دست بدل می‌شود، در نویسندگی نیز می‌توان با کمی تلاش و تمرین در مجموعه‌ای از شیگردها به سطح قابل قبولی از توانایی در نوشتن دست یافت. از طرفی داستان‌های پرمایه و غنی می‌توانند برای مخاطبان خود در نقش شبیه‌ساز زندگی ظاهر شوند و با ارائه تجارب زندگی و ایجاد حس دره‌جی، در اعتلای شخصیت و رشد عقلی و عاطفی آن‌ها بسیار تأثیرگذار باشند.

واقعیت این است که هر فردی با هر درجه از استعداد، بهره‌ای از خلاقیت و قریحه نویسندگی دارد. اگرچه باید اذعان کرد همان‌طور که در عالم موسیقی هر نوازنده‌ای بتهوون و موتزارت نمی‌شود، در عالم نوشتن نیز نباید انتظار داشت که افراد بعد از گذراندن یک دوره یا مطالعه چند کتاب، تولستوی و همینگوی از آب دربیایند و شاهکار خلق

کنند. اما باید توجه نمود که هر قدر بیشتر بر طبل نوشتن بکوبیم و زمینه را برای اعتلای این هنر مهیا سازیم، احتمال بروز استعدادهای برتر نیز بیشتر می‌شود. به عبارت دیگر، همانند بلورهای نبات که در محیط اشباع شده شکل می‌گیرند، استعدادها نیز برای شکوفایی بهتر نیازمند محیط مناسب هستند.

از این رو بنیاد شعر و ادبیات داستانی ایرانیان، به عنوان نهاد مروج ادبیات داستانی بر خود فرض می‌داند به هر نحو ممکن به ترویج ادبیات داستانی، این هنر راهبردی در عصر حاضر اقدام کند. زیرا باور دارد که حضور یک ملت در عرصه‌های بین‌المللی و تأثیرگذاری‌اش در افکار عمومی جهان بیش از هر چیز متکی به هنر و در رأس آن‌ها ادبیات داستانی است. پرسش اصلی است که یکی از اقدامات مؤثر برای تحقق این امر خطیر، تولید منابع آموزشی جذاب و تأثیرگذار است. همچنین بر کسی پوشیده نیست که به موازات تحول دیدگاه بشر نسبت به روان‌شناسی یادگیری، شیوه‌های آموزش نیز به تدریج دستخوش تحول شده و اغلب تلاش می‌شود مواد آموزشی انطباق بیشتری با کارکرد ذهن داشته باشند و آخرین یافته‌های علمی و روان‌شناسی در آن‌ها لحاظ گردد. از همین روست که امروزه ما می‌بینیم همچون «هوش‌های چندگانه»، «یادگیری مشارکتی»، «یادگیری معکوس» از بحث‌های داغ علوم تربیتی و شناختی هستند. با این ملاحظه اثر دلی در منابعی که تاکنون در باب مهارت نویسنده‌گی تألیف و ترجمه شده دقت کنیم، می‌بینیم که اغلب آن‌ها بر شیوه‌های سنتی متکلم وحده و آقایان می‌بینیم از بالا به پایین متکی هستند. بنابراین شرایط امروز ایجاب می‌کند منابعی مبتنی بر دیدگاه‌های نو و به اصطلاح «به‌روز شده» تدارک ببینیم.

مجموعه «گام‌به‌گام تا داستان‌نویسی حرفه‌ای» تلاشی در این مسیر است. این آثار اغلب رویکردی عملی و مبتنی بر تعامل و تمرین دارند. پدیدآورندگان آن‌ها سعی کرده‌اند مخاطبان خویش را فراتر از تعاریف و

توصیه‌های کلامی رایج، به‌طور عملی با هنر داستان‌نویسی درگیر نمایند. از این رو مطالعه هر کدام از این کتاب‌ها می‌تواند نقطه شروعی جذاب و برانگیزاننده برای هنرجویان داستان‌نویسی و دست‌مایه و منبعی قابل اتکا برای استادان باشد. امید است پیش‌کسوتان عرصه ادبیات داستانی و آشنایان طریق با نقد و نظرهای دلسوزانه و سازنده خود یار و یاور پدیدآورندگان این مجموعه در گام‌های بعدی باشند.

لازم است در این فرصت از زحمات دوست عزیزمان جناب آقای حبیب یوسفزاده، دبیر علمی این مجموعه، و دیگر همکارشان جناب آقای محمدعلی قربانی سپاسگزاری کنم؛ چه این کار بدون تلاش مجدانه ایشان به ثمر نرسیده است.

مهدی قزلی

میرعامل بنیاد شعر و ادبیات داستانی ایرانیان

www.ketabon.com

مقدمه

من از آن مودها، یک شبه‌ام که روند شکل‌گیری توفیقش بیست سال طول کشید. وقتی نماینده ادبی‌ام، آن ریتنبرگ^۱، نخستین رمانم «پرتو ناچیز نور» را به هوهو^۲ فرستاد، بیست سال بود که مشغول نوشتن بودم. فکر می‌کنم ایراد یکی از دلایلی بود که آن ریتنبرگ مرا انتخاب کرد تا با او در نوشتن کتاب «نخستین رمان شما» برای انتشارات دایجست بوکز رایترز^۳ همکاری کنم. او ایده‌های من و سخت‌کوشی‌ام را در مسیر نویسنده‌شدن، تحسین می‌کرد. پس از ابتدا شروع کردم، از سماجت کردن در یک ایده تا اصلاح اسامی و خلاصه به کارگیری تمام شیوه‌ها و ترفندهایی که در راه نویسندگی کمک می‌کرد.

زمانی که رمان دومم هنوز در حد نمونه و خلاصه بود به فروش رفت و من با اولین ضرب‌الاجل برای نوشتن داستان مواجه شدم. تندنویسی را

-
1. Ann Rittenberg
 2. Houghton Mifflin
 3. Writer's Digest Book

خوب بلد بودم. در طول تعطیلات آخر هفته، سال‌ها تمرین کرده بودم تا یک پیش‌نویس به درد بخور بنویسم. البته بگذریم که بعداً ماه‌ها برای تکمیل آن با خودم خلوت کردم. می‌دانستم چگونه خوب بنویسم. به روند بازننگری هم خیلی علاقه‌مندم و می‌دانستم که پیش‌نویس نهایی خیلی خوب باید شبیه کار قبلی‌ام، پرتو ناچیز نور باشد. مشکلم این بود که برای رساندن کار جدید به دست ناشر عزیزم فرصت کمی داشتم؛ کار، که یا آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌داد یا به کلی ناامیدشان می‌کرد.

چیزی که نیاز داشتم، روشی بود که با پرشی سریع مرا به یک پیش‌نویس عالی برساند. نمی‌توانستم منتظر غنای ادبی، زیبایی یا معجزه‌های بمانم. به معمولاً در پیش‌نویس سوم حاصل می‌شود. بنابراین شروع کردم به یادگذاشتن تمام چیزهایی که فکر می‌کردم در حداقل زمان می‌توانند مرا به مقصد برسانند. تکنیک‌های جدیدی را کشف کردم و برخی فنون قدیم را به کار بستم تا هرچه سریع‌تر بتوانم داستانم را خلق کنم. اوایل سرگشاده‌ام. من بودم از فنون نگارشی عجیب و غریب اکتشافی خودم خجالت بکشم، اما امروز بر آنم که با شجاعت، حقایقی را درباره نحوه نگارشم بیان کنم. تصور می‌کردم نویسنده عجیبی هستم و دیگران به سختی می‌توانند به ادوات نگارشی من ارتباط برقرار کنند، اما هر قدر با نویسنده‌های بیشتری آشنا شدم، فهمیدم که اغلب ما نویسنده‌ها، آدم‌های عجیب و غریبی هستیم. پس اگر تکنیکی در مورد من کارساز بوده، احتمالاً به درد شما هم می‌خورد.